

Kiegészítés a Magyar Szemórvostársaság történetéhez Adatok és tények

ZAJÁ CZ MAGDOLNA

A 100 év történetének a megírásához felhasznált adatokról, forrásokról a bevezetőben már írtam. Sajnos későn, de azért szerencsére előkerült 15 lappangó főtitkári beszámoló, amelyek alapján még ki lehet egészíteni az utolsó, közel 25 év eseményeit, adatait. Esetleges ismétlések lehetségesek. Ezért elnézésüket kérem, de a folyamatosság kedvéért ezek szerintem megengedhetők.

Taglétszám

1981:	541	1992:	813
1987:	676	1994:	820 körül
1989:	730–740	1999:	1010 (ebből 37 külföldi, zömmel erdélyi szemórvos)
1991:	792	2003:	1100

A taglétszám bizonytalanságát az okozta, hogy a tagoknak kiküldött meghívókból néhány mindig visszaérkezett. A főtitkári beszámolók állandóan ismétlődő kérése az, hogy a címváltozásokat jelentsék be a kollégák, különben elérhetetlenek.

A MSZT-ben számítógépes adattárolás 1987-től volt.

Anyagi helyzet

Az 1980-as évek közepén a Társaság meglehetősen rossz anyagi körülményekkel küzdött. 1985-ben a postaköltség 100%-kal növekedett (2 Ft-ról 4 Ft-ra). Egy tudományos ülés postaköltsége 2500 Ft körül volt. A nyomdai költség 5000 Ft. Ez 10 tudományos ülésen 50 000 Ft-ot tett ki. 650 tagdíjnak a 60%-a (40%-ot a MOTESZ-nek kellett adni) pedig csak 39 000 Ft volt. A Szemészet is deficités volt.

Az évek folyamán egyre javult a helyzet. 1987-ben a Társaság már 50 000 Ft-tal tudott hozzájárulni a Györffy-féle Életrajzi Adattár c. könyvhöz.

Az 1989-es kongresszus már 200 000 Ft nyereséget hozott.

1991-től alkalmaztuk pénzügyi szakértőként Krizsa Lajost. 1993-ban számítógépet és fénymásoló berendezést vett a Társaság. 1999-től pedig telefax és diktafon áll rendelkezésre. A MSZT megjelent az Interneten, ahol magyarul és angolul láthatók a jelenre és a múltira vonatkozó legfontosabb adatok. Megtalálható a Társaság és a Szemészet ingyenes elérhető honlapja is.

1999-től szilárd a Társaság anyagi helyzete. Akkor a vagyonunk 5 millióról 11 millióra növekedett. 2003-ban pedig 15 millió volt.

A Társaság rendszeresen fizeti a nemzetközi tagdíjat. Ez 2003-ban 1 svájci frank/fő-ről 3 svájci frank/fő-re emelkedett.

A Társaság a nemzetközi szemészeti vizsga letételéhez 2002-ben 7, 2003-ban 3 fiatal szemészt támogatott, összértékben 230 000 Ft-tal.

Szakmai utazásokhoz deviza

A fiatalok nyilván nem tudják, hogy a nyugati kongresszusokhoz, hiába volt pénzünk, nem vagy alig tudtunk devizát vásárolni.

1986-ban még a naptári év előtt fél évvel kérte a MOTESZ az igény bejelentését. Ők döntöttek azután az igények teljesítésének a sorrendjéről. Az Eü. Minisztériumnak volt egy speciális devizakerete kongresszusi célokra. Ezt 1988-ban utalták át teljesen a MOTESZ hatáskörébe.

A társaságok által termelt (külföldiek kongresszusi részvétele) devizamennyiség 30%-át a társaságok visszavásárolhatták utazási célra. A társaságok rangsorolhattak, de a döntést a MOTESZ hozta.

1988 előtt volt szolgálati útlevel, amivel kongresszusra, tanulmányútra lehetett utazni. 1988-ban ez megszűnt. Útlevel azután állampolgári jogon járt. Megszűnt a munkahelyi javaslat szükségessége is. A munkahelynek csak a rendes vagy rendkívüli szabadság kiadásáról kellett döntenie.

1990 óta a MOTESZ útján mindenki igényelhetett valutát, ha igazolta a részvételi díj összegét.

Közgyűlés, vezetőségi ülés

Egy ideig közgyűléseket mindig az év elején, valamikor januárban tartottak, azonban szinte mindig igen csekély volt a látogatottság. A kötelező 50%+1 fő szinte sohasem volt jelen. Megoldás persze volt, a második ülés kijelölése, ahol az érvényesség már a megjelentek létszámától független.

Alberth javasolta ezért 1988-ban, hogy a közgyűléseket a kongresszusok alkalmával tartjuk. Akkor a tudományos programok ugyanis odavonzzák az embereket. Azóta nagyrészt ezt a gyakorlatot folytatja a Társaság.

Közgyűlések általában évente vannak. A közgyűlés választja a vezetőség tagjait, mégpedig titkos szavazással. Kivételesen előfordulhat, hogy valamiért kooptálnak személyeket a vezetőségbe. Ez fordult elő például 1981-ben, amikor egy addigi jelentős vezetőségi tag nem lett megválasztva és az ő kooptálása szükségessé vált. Ezt a MOTESZ ügyvezető elnöksége tudomásul vette.

1992-ben viszont a győri választásokon 5 új tagot kooptált a vezetőség, mert nyugdíjazások és halálozások miatt kiegészítésre volt szükség. Berta András, Gonda Gyula, Farkas Ágnes, Nagy Zoltán és Sziklai Pál tehát akkor nem választott vezetőségi tagok voltak.

Nagygyűlések, tudományos ülések

A Társaság fő tudományos fórumai a nagygyűlések, illetve valamely külföldi társasággal együtt rendezett kongresszusok, illetve a szekciók ülései voltak. A dokumentáció hiányosságai miatt az elhangzott előadások száma pontosan nem állapítható meg. A rendelkezésre álló adatok és hozzávetőleges becslések szerint azonban az ilyen rendezvényeken elhangzott előadások száma 10 év alatt 1100 és 1500 között lehet.

Ehhez járulnak még a hónap utolsó péntekjén tartott tudományos előadások. Ezeknek a száma a szekció-ülések miatt csökkent, de a 10 év alatt 70–80 lehetett, ülésenként 6–8 előadással (becsült értékek).

A tudományos rendezvényeket bizonyos fokig gátolta az 1987. március 31-én hatályba lépett Minisztertanácsi rendelet, amelynek értelmében 1–2 napos tudományos rendezvény csak szombaton és vasárnap tartható. Ezt a rendeletet azonban 2 év múlva, 1989-ben káros hatása miatt kénytelenek voltak visszavonni.

Érdekességek szakmai életünkről

A Társaság 1984. április 24-én vezetőségi ülést tartott. Itt közölték, hogy a MOTESZ kötelezővé tette a szocialista országok koordinátorainak a megválasztását. Engem az a megtiszteltetés ért, hogy erre a funkcióra egyhangúlag megválasztottak. Kétségtelenül beleegyezéssel, noha voltak bizonyos aggályaim. Nyugtalanított az, hogy senki nem tudta megmondani, hogy ez milyen feladatokkal, kötelezettségekkel jár. Az akkori főtitkár, Áhi Olga sem tudott semmit és nem is törekedett arra, hogy tájékozódjon. Nem volt mit tennem, a MOTESZ-hez, mint elrendelő szervhez kellett fordulni, de sajnos érdemleges választ nem kaptam.

Legnagyobb meglepetésemre 1985. január 17-i dátumozással kaptam levelet a MOTESZ-től, mégpedig Dr. Kálmán Péternének, a titkárság vezetőjének az aláírásával.

A levél teljes szövege a következő volt: „A Szocialista Országok Orvosszövetségeinek IX. Konferenciáján (Havanna 1985. március 20–22.) a napirendi pontok között szerepel a szocialista országbeli koordinátorok tevékenységének az értékelése. Kérem, hogy beszámolónk összeállításához az 1984. év folyamán végzett tevékenységéről 1985. február 15-ig rövid tájékoztatást szíveskedjen adni Titkárságunknak.”

A válaszom valóban rövid volt, lényege a következő mondat: „A végzett tevékenységemről a tájékoztatás, amit Önök kérnek, valóban rövid. Nem csináltam semmit.”

Közöltem továbbá, hogy bár a koordinátori feladat számomra megtisztelő, de közel egy éve a MOTESZ-től nem sikerült választ kapnom a teendőkről, a munka és hatásköri leírásról, továbbá a hatáskörbe tartozó országok megfelelő szerveinek a címéről stb.

Meglepően gyorsan, 11 napon belül kaptam választ. Sajnálkoztak és közölték, hogy a koordinátori tisztséget engedélyeztetniük kell az Eü. Minisztériummal. Felterjesztés 1984. június 12-én történt, de válasz azóta nem érkezett. A Minisztérium tehát több mint fél év alatt nem méltatta válaszra a MOTESZ-t. De ők a még nem engedélyezett funkció munkájáról már beszámolót kértek.

Az ügy egy 1985. október 21-én kelt levéllel zárult le. Ez viszont már a MOTESZ főtitkára, Dr. Farsang Csaba írta alá, aki közölte, hogy a funkciót megszüntették „Eddigi fáradozásait köszönjük...” (Nem csináltam semmit, de a mondat kétségtelenül udvarias.) Nekem meg volt egy szép feladatom, amire a vezetőség egyhangúlag megválasztott. És nem kellett semmit csinálnom.

Nem ez volt az egyetlen alkalom, amelyhez tartalmat nélkülöző funkciókat kreáltunk.

1994-ben a vezetőségi ülés új bizottságokat hozott létre: oktatási, gyógyítási, tudományos, gazdasági, etikai, beteg-tájékoztatósi, történelmi bizottságot. Minden bizottságnak nyilván volt elnöke, de a főtitkári beszámolóban a nevek nem szerepeltek. Tudtommal ezek a bizottságok nem funkcionáltak, de a főtitkár szerint elkezdtek munkájukat.

Említést érdemel még, hogy 1991-ben a Szemészetben megjelent egy hír, hogy a Batthyány-Strattmann-díj megpályázható (?). A talányt Alberth professzor fejtette meg, aki még emlékezett az ügyre. Nem az állami díjról volt itt szó, hanem egy magán kezdeményezésről. Laffers Zoltán magyar származású, Németországban (Bochum) élő főorvos, később egyetemi oktató alapított egy valószínűleg egyszeri díjat (a későbbiekben nem hallottunk róla). A díj összege 1000 DM volt. „A díj célja a vallás és humanitás szerepének a méltatása a szemészeti tudományos és gyakorlati munkában” – írta. A meghirdetés évében nem pályázta senki. Majd 1992-ben hárman. Pöhm Erika, Vártok Éva és Mirk Éva fejenként 20 000 Ft-ot kaptak.